

SZEGEDI TÖRVÉNYSZÉK

POLGÁRI-GAZDASÁGI-KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUMVEZETŐJE

6720 Szeged, Széchenyi tér 4.
t. 62/562-522 f. 62/562-590e. birosag@szegedit.birosag.hu
www.szegeditorvenyszek.birosag.hu

16 II. J. 21.

DR. WELLMANN GYÖRGY
a Kúria Polgári Kollégiuma
Kollégiumvezetője részére

Tárgy: Állásfoglalás kérés

BUDAPEST

Tisztelt Kollégiumvezető Úr!

Az elmúlt időszakban - kúriai határozatok kapcsán - I. a devizaalapú kölcsönszerződések értelmezése, II. a Pp.41. § (5) bekezdésének értelmezése, alkalmazhatósága tárgyában a következőkben írtak szerinti értelmezési problémák merültek fel.

I./ A devizaalapú kölcsönszerződésekből eredő folyamatban lévő perekben a felperesi jogi képviselők benyújtották a Kúria Sajtótitkársága által 2015. december hó 2. napján közzétett tájékoztatót, amely a Kúria Pfv.I.21.156/2015. sz. ügyben devizaalapú kölcsöntartozásra induló közvetlen végrehajtás megszüntetésével kapcsolatos elvi jelentőségű döntéséről adott számot. A sajtóközlemény szerint a Kúria rámutatott arra, a devizaalapú kölcsön esetén a szerződő felek devizában határozzák meg a tartozás összegét, a kölcsönvett összeg deviza, a folyósított összeg forint. Az adott ügyben azonban ez nem valósult meg, mert a szerződő felek nem devizában határozták meg a kölcsön tárgyát képező összeget és a szerződés alapján a kölcsön devizában meghatározott összegét nem is lehetett kiszámítani.

A Kúria határozatainak adatbázisából letöltöttük a kérdéses ítéletet, amely a 9. oldalától kezdődően tartalmazza a jogi indokolást, a döntés lényeges megállapításait. E szerint az adott esetben a 6/2013. PJE határozatban kifejtettektől eltérően a kölcsönszerződésben nem devizában határozták meg a felek a kölcsön tárgyát képező összeget, mivel a szerződés I.1. pontja azt tartalmazza, a kölcsön összege 6 millió forint, a kölcsön összegének devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a hitelező által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, melyről az adósokat a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja, azt követően pedig a 6 millió forint összegű kölcsön járulékaival együtt devizában kerül nyilvántartásra és elszámolásra.

A közjegyzői okirat a kölcsön összegét devizában nem tartalmazza, kizárólag forintban határozták meg azt. A felülvizsgálati bíróság ezt annak ellenére megállapíthatónak tartotta, hogy a zálogszerződésben a kölcsön tőkeösszegét 37.411,- svájci frankban állapították meg, miután a folyósítási értesítőben ez az összeg már 38.032,45,- svájci frank volt. Kifejtette, az rPtk. 522. § (2) bekezdése értelmében a bankhitel szerződés érvényességéhez a szerződés

írásbafoglalása szükséges. Miután devizaalapú bankkölcsönről volt szó, a kölcsönszerződésnek tartalmaznia kellett volna a kölcsön fő tárgyát, azaz a kölcsön tárgyát képező devizát, mégpedig pontos, összegszerű megjelöléssel, vagy legalábbis magából a szerződésből egyértelműen kiszámítható módon. A felek valódi akarata arra irányult, hogy forintkölcsön nyújtása történik, azonban azt a továbbiakban devizában tartják nyilván, ezzel a devizában nyilvántartott összeggel tartoznak az adósok és esetenként, a devizából forintra visszaszámított részletet törlesztik. A forintkölcsön devizában történő nyilvántartása nem devizaalapú kölcsönnek felel meg, hanem valójában értékállandósági kikötést magában foglaló megállapodásnak, azonban ezt a kikötést a rPtk. szabályai nem ismerték és nem támogatták. Devizaalapú kölcsönkövetelés érvényesen nem jött létre, ezért a devizában meghatározott kölcsönösszegre vezetett közvetlen végrehajtás megszüntetése indokolt.

A devizaalapú, illetve deviza kölcsönszerződéssel kapcsolatos perek kezdetén a felperesi keresetek alapvetően ezen indokra épültek, miután a Szegedi Törvényszék illetékességi területén működő pénzügyi vállalkozás (Lombard) egyedi kölcsön- és lízingszerződéseiben kizárólag forintösszegek kerültek meghatározásra.

A Szegedi Törvényszék 7.G.40.314/2011/27. sz. rész- és közbenső ítéletével megállapította, a felek között a lízingszerződés svájci frank devizanemben nem jött létre. A határozat indokolása utalt a BH 1998/443. sz. döntésre, amely szerint a kölcsönszerződés lényeges tartalmi eleme a kölcsön összegének meghatározása. Ennek hiányában a kölcsönszerződés létrejötte nem állapítható meg. Miután az egyedi lízingszerződésben a felek a lízingdíj összegét svájci frank devizanemben nem határozták meg, így közöttük ilyen tartalommal lízingszerződés nem jött létre, a felperes fizetési kötelmét forint pénznemben határozták meg.

A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla Gf.II.30.395/2012/5. sz. végzésével a rész- és közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte. Az elsőfokú bíróság szerződés létre nem jöttével kapcsolatos jogi álláspontját nem osztotta. A másodfokú határozat 11. oldalán kifejtésre került, a felek a szerződés tartalmát az egyedi lízingszerződés, valamint a szerződéskötéskor a felperes által átvett üzletszabályzat együttesen határozza meg. Az egyedi lízingszerződés 4. pontjában a felek mértékadó devizanemként a svájci frankot jelölték meg. Az üzletszabályzat 1/8. pontja (mértékadó devizanem) és 13. pontjának (kamatváltozás) fogalommeghatározásai, továbbá a III/1.b. pont alapján kétséget kizáróan megállapítható, a felek valós ügyleti akarata devizaalapú lízingszerződés megkötésére irányult. A devizaalapú hitel nem más, mint forinthitel értékállandósági kikötéssel: az adós mindig az aktuális devizaárfolyam átszámításával köteles forintban törleszteni a tartozását. Ezt követően a határozat elemzi a szerződési konstrukció lényeges tartalmi elemeit, majd megállapítja, az ilyen konstrukciót tartalmazó szerződés létrejötte szempontjából a lényeges tartalom a felperes által fizetendő lízingdíj forintban való meghatározása, miután a felperes helyett fizetendő vételár kiegyenlítése forintban történt és a felperesnek is forint devizanemben kellett a törlesztőrészteteket kiegyenlíteni. Miután csak a tartozás nyilvántartása történik svájci frank devizanemben, a szerződés létrejötte szempontjából közömbös, hogy a tartozás összegének svájci frank devizanemre történő átszámítása nem történt meg és nem került a szerződésben rögzítésre. Megjegyezte a másodfokú bíróság, az az üzletszabályzat rendelkezése alapján kiszámítható volt.

Az ítéltábla döntését követően az abban kifejtett álláspontot elfogadva, a törvényszékünkön a határozatokban ez a jogi érvelés már nem jelent meg, illetve az erre alapított felperesi

érveket elvetettük az ítéletábrái indokok alapján.

Kétség kívül a kúriai döntés és az előbb ismertetett első- és másodfokú határozat tényállása részben különböző, azonban a kúriai és az ítéletábrái döntésben a devizaalapú kölcsön fogalmának értelmezése (Kúria: értékállandósági kikötést az rPtk. nem ismerte, nem támogatta; Szegedi Ítéletábrá: a devizaalapú hitel, tehát forint hitel értékállandósági kikötéssel) között jelentős ellentmondás mutatkozik.

Ennek elvi és gyakorlati jelentősége megítélésem szerint rendkívüli.

A kialakulóban lévő joggyakorlat, különösen a Kúria 6/2013. PJE határozatában kifejtettek alapján, a most idézett kúriai döntéstől eltérő jogértelmezést fogadtak el és ennek mentén zajlott az érvénytelenségi perekben felhozott érvénytelenségi jogcímek elbírálása, valamint a jogkövetkezmények meghatározása.

Amennyiben a Kúria idézett határozatában kifejtett szerződés értelmezés tekinthető irányadónak, avagy ez esetleg a Kúria többségi álláspontja és valóban akként lehet értelmezni az rPtk. rendelkezéseit, hogy a szerződés a kölcsön, lízingdíj összegének svájci frank vagy euró devizanemben történő meghatározása hiányában nem jött létre, úgy az felek között új elszámolási módot indukál. A létrejött, de érvénytelen, vagy részben érvénytelen szerződéseknél alkalmazott hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítástól eltérően más lenne a perekben a jogi levezetés és az elszámolás.

II./A Pp. 41. § (5) bekezdésének kúriai értelmezése:

A Kúria Pkk.V.24.922./2015/4. sz. végzésében negatív illetékességi összeütközés feloldása tárgyában hozott döntésében a következő tényállás és indokolás szerepel.

A felperes az I. r. alperessel kötött kölcsönszerződés teljesítése címén terjesztette elő a Szegedi Járásbíróság előtt a keresetet a szerződés részét képező üzletszabályzatban foglalt alávetési kikötésre alapítva. Az alperesek kérték a Pp. 41. § (5) bekezdésére hivatkozással a keresetlevél áttételét a lakóhelyük és székhelyük szerint illetékes Miskolci Járásbíróságra. A Szegedi Járásbíróság elrendelte az áttételt.

A Miskolci Járásbíróság illetékessége hiányát állapította meg két okra hivatkozva, amelyek közül az egyikkel a Kúria nem értett egyet, ezért ezt nem ismertetem. A további és a Kúria által is elfogadott indok az az volt, a Legfelsőbb Bíróság 2/2011. PK. véleményének rendelkezése sem alkalmazható, amely szerint a fogyasztói kölcsönszerződés esetén az adott alávetési illetékesség kikötés tisztességtelen. A kölcsönszerződést az alperesek nem fogyasztóként kötötték meg, hanem az I. r. alperes gazdasági tevékenysége körében, ezért a Pp. 41. § (5) bekezdése nem alkalmazható.

A Kúria a kijelölő határozatában egyetértett a Miskolci Járásbíróság ezen érvelésével, kifejtette, nem minősül a szerződés fogyasztóinak, ezért a fogyasztót kedvezményező, a hivatkozott PK véleményben és Pp-ben meghatározott szabályok nem alkalmazhatóak.

A Pp. 41. § (5) bekezdése a következő rendelkezést tartalmazza: „Ha a kikötés az általános szerződési feltételek között szerepel, a kikötött bíróság az alperesnek legkésőbb az első tárgyaláson előterjesztett kérelmére a pert – az alperes által megjelölt – a 29-40. § szerint illetékes bírósághoz teszi át tárgyalás és elbírálás végett.”

A 2009. évi L. törvény 62. §-a iktatta be ezen jogszabályi rendelkezést. A törvény indokolása többek között a következőket tartalmazza. "Emellett a törvény biztosítja az alperes számára azt a jogot, hogy az általános szerződési feltételek között kikötött illetékesség alapján eljáró bíróságtól – legkésőbb az első tárgyaláson – a per áttételét kérje az általános, illetve a vagylagos illetékességgel rendelkező bírósághoz. Ez a szabály védi a – tipikusan szolgáltató cégekkel szerződő – feleket, akik az általános szerződési feltételek kialakításában ténylegesen nem vesznek részt, így ténylegesen nem tudják befolyásolni azt sem, hogy jogvita esetén melyik bíróság járjon el. Ez az ügyfélbarát megoldás összhangban áll a szolgáltató igazságszolgáltatás elve által megfogalmazott követelményekkel, továbbá egyértelműen hozzájárul a perek bíróságok közötti egyenletesebb elosztásához."

A 2/2011. PK. vélemény 5/a. pontja a fogyasztói szerződés esetében a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye, vagy székhelye szerinti bíróság illetékességének ÁSZF-en, vagy egyénileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló kikötését tisztességtelenségnek minősítette, azaz e mellett vélelmet állított fel. A továbbiakban azt írja elő az illetékesség vizsgálat körében mi a bíróság kötelessége és a keresetlevelet csak akkor teheti át az általános illetékességgel rendelkező bírósághoz, ha a kikötés tisztességtelenségére a fogyasztó hivatkozott.

Az indokolás szerint az Országgyűlés a 2009. évi L. törvénnyel módosította a Pp. 41. §-át. Annak (5) bekezdése értelmében, ha az illetékességi kikötés az általános szerződési feltételek között szerepel, a kikötött bíróság az alperesnek legkésőbb az első tárgyaláson előterjesztett kérelmére a pert az alperes által megjelölt 29-40. § szerint illetékes bírósághoz teszi át tárgyalás és elbírálás végett.

A Pp. hivatkozott rendelkezése nem tesz különbséget a fogyasztói, illetve az annak nem minősülő szerződések részét képező általános szerződési feltételek között. Hatálya nem terjed ki a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan előre meghatározott és egyidejűleg meg nem tárgyalt illetékességi kikötésekre sem. A fogyasztói szerződés esetén az Unió's Irányelv és az Európai Bíróság gyakorlata alapján a bíróságnak már a tárgyalás előkészítésének szakaszában hivatalból kell vizsgálnia, hogy az illetékességi kikötés a fogyasztóval szerződő fél székhelyéhez, vagy lakóhelyéhez igazodik-e.

Mіндеzen egybevetése alapján az általunk elfogadott jogértelmezés az, hogy a Pp. 41. § (5) bekezdése valamennyi alperest megilleti, így nem csak a fogyasztókra, hanem az annak nem minősülő egyéb szerződő felekre is, amennyiben az alávetéses illetékességi kikötés az ÁSZF-ben vagy az egyedileg meg nem tárgyalt feltételek között szerepel.

A 2/2011. sz. PK. vélemény és az ahhoz fűzött indokolás alapján nem vonható le olyan következtetés, hogy a Pp. 41. § (5) bekezdése kizárólag a fogyasztói szerződések esetében alkalmazható. Megítélésünk szerint a PK. véleményben kifejtettek a speciális szerződési helyzetre, fogyasztói minőségre adnak többlet, speciális szabályozást a tekintetben, már a keresetlevél megvizsgálásakor, a tárgyalás kitűzése előtt észlelnie kell a fogyasztói szerződésben kikötött alávetéses illetékesség tisztességtelenségét a bíróságnak.

Ehhez képest az általános Pp. 41.§ (5) bekezdésében írt szabály esetében az alpereseket általában megillető jogról és lehetőségről van szó meghatározott alávetéses illetékesség fennállása esetén. Jelen esetben a speciális szabály nem rontja az általános szabály alkalmazhatóságát, kizárólag a fogyasztói érdekek védelme érdekében már előrehozza az alávetéses kikötés érvénytelenségének vizsgálatát, miután a Pp. 41.§ (5) bekezdésében írt

általános esetben legkésőbb az első tárgyaláson előterjesztett kérelemre kell áttenni a pert (keresetlevelet) és a bíróságot előzetes vizsgálati kötelezettség nem terheli.

A PK. véleményben kifejtett jogértelmezés alapvetően nem eljárásjogi, hanem anyagi jogi megközelítést tartalmaz és a fogyasztók számára nyújt többletvédelmet. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy nem fogyasztói szerződések esetén a Pp. 41.§ (5) bekezdése alkalmazására nincs lehetőség.

Felkérem Tisztelt Kollégiumvezető Urat, amennyiben a felvetett jogértelmezési problémákat elvi jelentőségűnek tartja, úgy szíveskedjenek állást foglalni a két témakörben akár tanácselnöki értekezleti vélemény, vagy ajánlás formájában.

Az I. pontban írt jogértelmezési kérdés eldöntése azért jelentős megítélésem szerint, mert amennyiben a szerződéseket létre nem jöttek tekintjük a vázolt probléma miatt, úgy teljesen más jellegű eljárásra és elszámolás lefolytatására van lehetőség.

A II. pontban írt kúriai jogértelmezés – a 2009. évi L. törvény indokolásában kifejtettekkel ellentétben – ismételten perkoncentrációt eredményez egyes törvényszékeken és a székhelyén működő járásbíróságon, azaz a Szegedi Törvényszéken és a Szegedi Járásbíróságon.

Mellékelten megküldöm a hivatkozott határozatokat.

Megtisztelő válaszát előre is megköszönve

Szeged, 2016. február hó 10. napján

Tisztelettel:

dr. Lakatos Péter
kollégiumvezető

